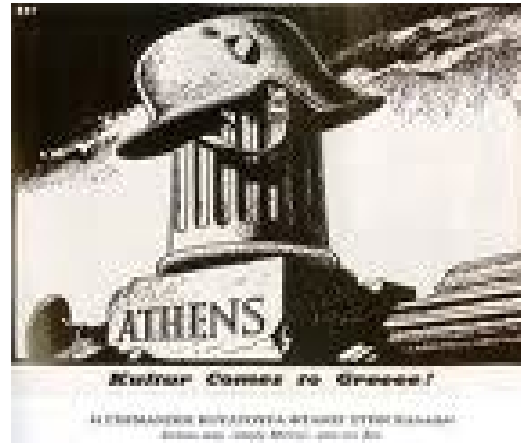

B-ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΙ
ΤΡΟΠΟΙ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

3. ΤΟ ΣΚΙΤΣΟ, Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ, ΤΑ ΚΟΜΙΚΣ

- Χρησιμοποιούν τις σκόπιμα παραμορφωμένες αναπαραστάσεις του ιστορικού βίου

για να σχολιάσουν το κρυμμένο τους νόημα

(είναι πάντα «**εικονο-κλαστικές**»)

- Είναι περισσότερο ελκυστικές, λόγω του παιγνιώδους χαρακτήρα τους
- Έχουν μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα στη μάθηση από τις εικόνες:
 - Διαμεσολαβούν ανάμεσα στην «εικονιστική» και στην «συμβολική» αναπαράσταση (Bruner)

- Μπορούν να χρησιμεύουν ως εισαγωγή στο ιστορικό μάθημα,
- ως τρόπος αξιολόγησης στο τέλος του,
- ή παρεμβαίνουν σε οποιαδήποτε φάση της διδασκαλίας

■ **ΠΡΑΓΜΑΤΟΛΟΓΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ:**

1. Γνώση και σύνδεση με το ιστορικό πλαίσιο
(εποχή, πρόσωπα, συγκυρίες, κόμματα...)

2. Πηγή της γελοιογραφίας
(πολιτική/ιδεολογική τοποθέτηση της εφημερίδας/περιοδικού)

3. Αιτίες δημοσίευσης
(πολιτικοί, κομματικοί, κοινωνικοί κλπ. λόγοι)

4. Μελέτη της λεζάντας

5. Σύγκριση με παρόμοιες ή αντίπαλες για το ίδιο θέμα

6. Υποθέσεις για το βαθμό επιτυχίας της στο κοινό...

7. Μεταφορά της στο σήμερα: *τι απήχηση θα είχε μια παρόμοια γελοιογραφία;*

Λίγο πριν την γερμανική εισβολή: Ο Έλληνας έχει ποδοπατήσει τα Ιταλικά σύμβολα αλλά η υπά του αγγλικού προβάλλει αμείλικτη

-
- ▶ **Φιλοτέχνηση γελοιογραφιών από τους μαθητές (ατομικά/εταιρικά/ομαδικά) για το ίδιο ή παρόμοιο θέμα (σύγκριση)**
 - ▶ **Έκθεση γελοιογραφιών**
-

- PROJECT στη γελοιογραφία:

- Μελέτη μιας σειράς γελοιογραφιών
 - Συλλογή πραγματολογικών στοιχείων για την ιστορική εποχή
 - Μελέτη των τρόπων και των ορίων της αναπαράστασης με αυτές
 - Μελέτη της λειτουργίας τους μέσα στην καθημερινότητα μιας εφημερίδας
-

-
- Μελέτη της προσωπικότητας των γελοιογράφων

- Σύγκριση με αντίστοιχες εικόνες ή φωτογραφίες με το ίδιο θέμα
 - Μελέτη της ιστορίας της γελοιογραφίας και σκέψεις – προτάσεις για τις προοπτικές της σε μια ψηφιακή εποχή...
-

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΚΟΜΙΚΣ:

Δύσκολη η απόκτηση ιστορικής γνώσης, λόγω του συνεχώς παιγνιώδους χαρακτήρα του, που αποδυναμώνει την κριτική σκέψη

▶ Απαιτείται: επιλογή του κατάλληλου υλικού που να συνδυάζει το παιγνιώδες με το σοβαρό

■ Καλύτερα **ως εναλλακτικός τρόπος** για περιορισμένη ιστορική ύλη ή στο πλαίσιο ενός project

4. Η ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ – ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ

■ Κινηματογράφος: υποκείμενο και αντικείμενο της ιστορίας (1895)

→ Μπορούμε να διαβάσουμε **κινηματογραφικά** την ιστορία αλλά και **ιστορικά** τον κινηματογράφο...

- Μεταφέρει μια ψευδαίσθηση, μια «**ιδέα αυτοψίας**»:
→ «**Ζωντανή εφημερίδα**» (Charles Musser)

- Είναι αληθινή ή απατηλή;

→ «**Ο κινηματογράφος εφευρέθηκε για να κρύβει το πραγματικό από τις μάζες**»

Ζαν – Λυκ Γκοντάρ

→ **πρβλ. Hollywood films...**

■ Είναι απατηλή εξαιτίας:

α) εξαιτίας της λειτουργίας του μοντάζ
(→ **δραματοποιεί και σκηνοθετεί μια συνέχεια, μια αφήγηση**)

β) εξαιτίας του ότι προορίζεται για την αναπαράσταση της **επιφάνειας** των πραγμάτων

γ) εξαιτίας του ότι δίνει την εντύπωση της **επιβεβαίωσης** των ιστορικών γεγονότων
(«**μουμιοποιεί το χρόνο**»)

ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ:

1. Είναι απατηλή (=«**διαμεσολαβημένη**»)
όπως και κάθε άλλη ιστορική πηγή!

→ **απαιτείται: απο-κωδικοποίηση,
κριτική προσέγγιση**

2. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την
αποδόμηση της επίσημης προπαγάνδας

(π.χ. στα ολοκληρωτικά καθεστώτα,
αλλά όχι μόνο!)

■ **Historio-graphy ↔ historio-photy**

(H. White)

▶ **Μεταμοντέρνα ιστορική προσέγγιση**

= ένας συνεχής διάλογος του **ιστορικού**
με τις **πηγές**

(εν γνώσει του πάντοτε ότι
είναι **διαμεσολαβημένες**),

χωρίς όμως να ενδιαφέρεται ιδιαίτερα
για την αποκάλυψη της αλήθειας
ή του ψεύδους

ΤΡΟΠΟΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

ΜΙΑΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΤΑΙΝΙΑΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:

α) οργάνωση της ταινίας από το δάσκαλο
σε **στάδια παρακολούθησης**

β) **επανα-παρακολούθηση** σημαντικών
σημείων

με παρεμβολή *διαλόγου, ερωτήσεων,*
φύλλων εργασίας κλπ.

γ) ανα-διήγηση από τους μαθητές

δ) προβληματισμός και έρευνα:

ποιος, γιατί, πώς, πότε, για ποιον...

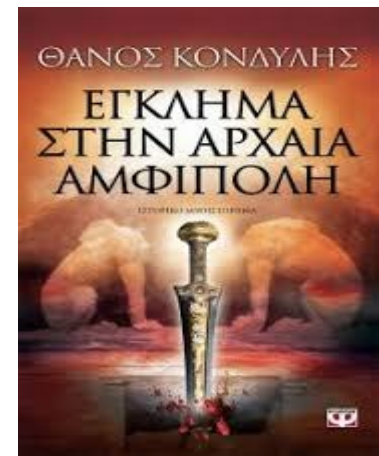
έγινε η ταινία

ε) κατασκευή αφισών

**στ) απόπειρα συγγραφής
κινηματογραφικών κριτικών**

5. ΤΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

-
- Γεννήθηκε τον 19^ο αιώνα (= του αιώνα της ιστορίας, αλλά και του μυθιστορήματος)

- Walter Scott (1771 – 1832)
Ivanhoe (1819), *Rob Roy* (1817),
Waverley (1814).....

- Βρίσκεται ανάμεσα στην *ιστορία*
και στο *μυθιστόρημα*
-

- «*Το ιστορικό μυθιστόρημα είναι
εξεικόνιση ατομικής ζωής
και
ατομικής συγκίνησης...*

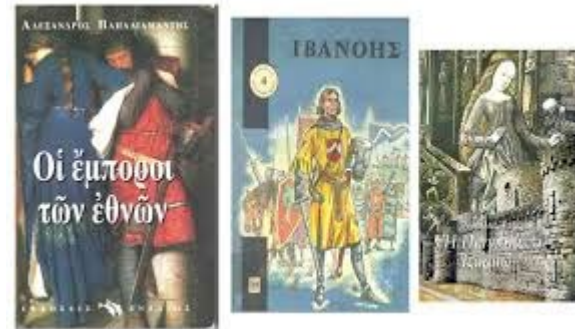
*σε περιστάσεις και χρόνια
ιστορικού ενδιαφέροντος»*

Francis H. Stoddard

► Βοηθά στην **εκλαϊκευση** της ιστορίας

- ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ του ιστορικού μυθιστορήματος

1. **Διατήρηση** ιστορικο-χρονολογικού πλαισίου

2. **Διατήρηση** βασικών ιστορικών προσώπων και ιστορικών γεγονότων

3. **Ελεύθερη κίνηση** της φαντασίας του συγγραφέα

[πρόσθεση και αφαίρεση προσώπων και γεγονότων,
τροποποίηση συγκυριών, αιτιών, αφορμών, συνεπειών,
μετασχηματισμός ολόκληρης της ιστορικής δομής...]

- ▶ Στόχος: **το κέντρισμα του ενδιαφέροντος** του αναγνώστη, **όχι η ιστορική αλήθεια...**

- Το ιστορικό μυθιστόρημα στο σχολείο:

1. Προηγείται, έπεται ή **κινείται παράλληλα** με την ιστορική περίοδο που μελετά η τάξη
 2. Είναι **επικουρικό μέσο** για την ενεργοποίηση του ενδιαφέροντος των μαθητών για την ιστορία
 - ▶ η λογοτεχνία **πηγή** για την ιστορία,
η ιστορία **τεκμήριο** για τη λογοτεχνία...
-

3. Μεταφέρει την ατμόσφαιρα και τη γλώσσα μιας εποχής
4. Με την επιμονή στην ανάλυση των χαρακτήρων, *εξοικειώνει τα παιδιά με τα είδη των ανθρώπινων συμπεριφορών*
5. Ενισχύει την ικανότητα διάκρισης *πραγματικού – φανταστικού*

ΤΡΟΠΟΣ ΧΡΗΣΗΣ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ:

1. Ο δάσκαλος το διαβάζει σε συνέχειες,
κάνοντας περικοπές,

και ακολουθεί συζήτηση

για το περιεχόμενο

και τη σχέση του με τη σχολική ιστορική ύλη
(καθιέρωση «ώρας ανάγνωσης»)

**2. Ο δάσκαλος το αναθέτει για μελέτη
στο σπίτι,
επεξεργασία και παρουσίαση στην τάξη
(ατομικά/εταιρικά/ομαδικά)**

→ **χωρισμός σε ομάδες, ορισμός θεμάτων**

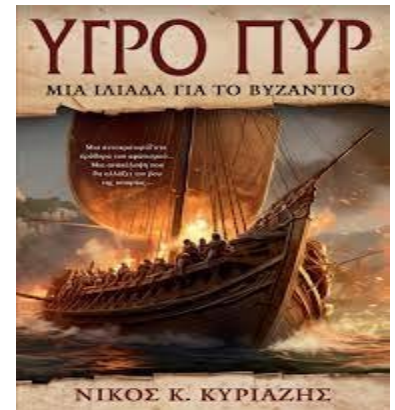
(νόημα,

χαρακτήρες,

πολιτιστικά στοιχεία,

αντικείμενα της εποχής,

επιλογή κομματιών ιδιαίτερου ενδιαφέροντος...)

3. Δραστηριότητες για βαθύτερη κατανόηση

*(φύλλα εργασίας,
περιλήψεις,
ανα-διηγήσεις,
δραματοποιήσεις,
ζωγραφική,
κατασκευές...)*

